

Ortaokul Öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Tarihsel Mektupların Kullanımına İlişkin Görüşleri: Ankara İli ODTÜ Geliştirme Vakfı Ortaokulu Örneği

Namık Çencen ¹

Öz

Değişen ve gelişen günümüz eğitim sisteminde öğretmene tıpkı bir “orkestra şefi” rolü biçilmektedir. Öğrenme-öğretme sürecini planlayan öğretmen, bu süreci planlarken farklı öğretim yöntemleri ve materyalleri kullanarak inkılâp tarihi derslerini ezberden, tek düze anlatımdan kurtarabilmeli, kazandırılması hedeflenen beceri ve davranışları gerçekleştirebilecek ortamları sağlamalıdır. Bu süreçte öğrencilerin öğrenme süreçlerini motive edebilecek, dolayısıyla inkılâp tarihi derslerini bu olumsuz durumdan kurtulmasına katkı sağlayacaklardan biri de mektuplardır. Bu araştırmanın amacı da ortaokul öğrencilerinin 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımına yönelik görüşlerini ortaya koymaktır. Karma metodolojinin kullanıldığı araştırmanın çalışma grubunu 2015–2016 eğitim-öğretim yılında, Ankara ili merkez ODTÜ Geliştirme Vakfı Ortaokulu 8. Sınıfta öğrenim gören toplam 75 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan oluşan anket ve standartlaştırılmış açık uçlu mülakat kullanılmıştır. Araştırmada toplanan nicel veriler betimsel istatistikle nitel veriler ise içerik analiziyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda ortaokul 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde “mektup” kullanımının öğrencilerin derse karşı tutumunu olumlu yönde etkilediği, dersi daha zevkli ve eğlenceli hale getirdiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler

Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük
Mektup
Ortaokul
Öğrenci

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 21.02.2017
Kabul Tarihi: 07.08.2017
Elektronik Yayın Tarihi: 06.11.2017

DOI: 10.15390/EB.2017.7158

Giriş

Daha kaliteli bir eğitimin nasıl gerçekleştirilebileceğinin eğitim araştırmalarında cevabı aranmakta ve bu konuda faaliyetler yoğun bir şekilde sürdürülmektedir. Uluslar, kaliteli insan gücü yetiştirmek için eğitimdeki sorunlarını hızla çözmek istemektedirler. Türkiye’de son çeyrek asırda eğitim alanında büyük değişimler yaşanmış ve yaşanmaya devam etmektedir. Türkiye’de eğitim alanında başlayan değişimler tarih eğitiminde de kendini göstermiştir. Son yıllarda Türkiye’de tarih öğretiminde köklü reformlar yapılmıştır. Sosyal Bilgiler ve Tarih öğretim programlarında, ilkökul, ortaokul ve liseye kadar ciddi değişimler meydana gelmiştir. Bu değişimler sonucu ilkökul, ortaokul ve lise öğretim programları; öğretmen merkezli yöntemlerden, öğrenciyi merkeze alan, öğrencilerin ön yaşantılardan hareket etmeyi ve öğrencilerin bireysel ya da grup olarak dokümanlar üzerinde “sosyal

¹ Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Bölümü, Türkiye, namikcencen@gazi.edu.tr

bilimci gibi” çalışarak öğrenmesini vurgulayan, bireysel farklılıkları ve öğrenme yaşantılarını önemseyen tarzda yapılandırılmıştır. Öğretim programlarında farklı öğretim strateji, yöntem ve tekniklerin uygulanması önerilerek, farklı öğretim teknolojileri ve materyallerinden yararlanılması, kanıta dayalı akıl yürütme yeteneklerinin geliştirilmesi gerektiği de açıklanmıştır (MEB, 2010).

Vurgulanan bu yeni öğretim yaklaşımında kullanılan yöntem ve materyallerin arasında birincil kaynakların kullanımının ön plana çıktığı görülmektedir. Avrupa ve Amerika’da eğitimciler ve tarihçiler birincil kaynakların kullanılması üzerinde önemle durmaktadırlar. Birincil kaynakların kullanılması, öğrencilerin önemli tarihsel kavramlarla karşılaşmasını sağlarlar. Öncelikle öğrenci, bütün yazılı tarihlerin, yazarın geçmiş olaylara ilişkin yorumu olduğunu fark eder. Birincil kaynaklarla öğrenciler geçmişte yaşamış insanların yaşamı ile doğrudan temas kurarlar. Böylelikle birincil kaynaklar aracılığı ile tarih “insanileştirilebilir”. Amerika’da Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi’nin yayımladığı standartlar arasında “Öğrenciler, geçmişi inşa etmede değişik kaynakları (mektuplar, günlükler, haritalar, fotoğraflar gibi) tanıyabilme ve kullanabilmeli” şeklinde karar yer almaktadır (Ata, 2002). Öğretmen, öğrencilerine düzenlenmiş geniş bir birinci elden kaynak seti sunmalıdır. Bunlar, yazılı metinler, mektuplar, konuşma bölümleri, günlükler ve diğer görsel materyaller olan, fotoğraflar haritalar, politik çizgi filmler, grafiklerdir. Yaşa uygun birinci elden kaynaklar bulmak, etkili bir öğretmenin en önemli niteliklerinden biridir ve bu yöntem tarihsel düşünmeyi güçlendirip, çekici hâle getirmektedir (Doğan, 2007, s. 148-149).

Yeni tarih anlayışının sonucunda ortaya çıkan ve çekirdeğini oluşturan doküman temelli öğretim, öğrencilerin tarihsel kaynaklarla ve özellikle dokümanlarla haşır neşir olacaklarına işaret etmektedir. Bu süreç hem yüzeysel de olsa tarih disiplininin yöntemini kapsamı gerektiği düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Hem de öğretim sürecinin çeşitli aşamalarında geçmiş hakkında çalışılabilecek bir konu belirleme, bununla ilgili problemler formüle etme, soruşturma ve kanıtlar toplama, kanıtları analiz ederek yorumlama ve karşılaştırma, nedensellik ve diğer önemli tarih kavramlarını öğrenerek içselleştirme gibi süreç ve becerileri gündeme getirmiştir (Rogers, 1978; Dickinson vd, 1978; Shemilt, 1980; Andretti, 1993; Fines, 1995; Husbands, 1996; aktaran Dinç, 2012, s. 81).

Öğrencileri dokümanlarla buluşturmanın amacı, onları tarihçilere -belki birkaç öğrenci tarihçilik mesleğine heves edebilir- dönüştürmek değildir. Aslında amaç, yazılı dokümanları okurken, pratiğini yaptıkları eleştirel okuma becerilerini gündelik yaşamda da kullanabilecek iyi ve etkin vatandaş yetiştirmektir (Keleş ve diğerleri, 2006). İlk ve orta öğretimde geçmişe dair konuların ele alındığı sosyal bilgiler ve tarih derslerinde öğrencilerin geçmişe ait olaylarla ilgili kanıtlara ulaşması, onları sorgulayıp değerlendirerek kendi tarihsel bilgilerini inşa etmeleri yeni eğitim anlayışının temel gayelerinden biridir. Bu yaklaşımda artık tarih öğretimi bir olgular koleksiyonunun yeni kuşaklara aktarılması olarak düşünülmemekte; tarihi olay ve olguların sebep sonuç ilişkilerinin tarihsel kanıtlar esas alınarak öğrenciler tarafından kurulması şeklinde anlaşılmaktadır. Birinci elden tarihsel kaynakların kullanımı öğrenciler eleştirel ve yaratıcı düşünmeyi tarih derslerinde öğrenme ve geliştirmelerine zemin hazırlar. Bunu da okuma, yazma, konuşma ve grup etkileşimi yoluyla sağlayabilirler (Doğan ve Dinç, 2007). Resmî yazışmalar, mektuplar, görgü tanığı ifadeleri gibi birincil kaynak niteliğindeki belgeye dayalı bulgular olmadan ilgili kişilerin davranışlarını, aldıkları kararları, verdikleri emirleri, uyguladıkları taktikleri, akıl yürütme biçimlerini ve güdülerini anlamakta güçlük çekilebilmektedir. 20. yüzyıl tarihini öğretirken yerel kaynaklardan “sözlü tarih, ailelerin mektup ve fotoğraf koleksiyonları, yerel gazete arşivlerinden” verimli bir biçimde yararlanmak gerekmektedir (Stradling, 2003, s. 210-214). Birinci Dünya Savaşı sırasında, Doğu ve Batı Cephelelerindeki sıradan askerlerin yazdıkları mektuplar, üst komuta kademesinin hazırladığı raporlara veya siyasal liderlerin basına verdikleri demeçlere oranla cepheledeki askerin duygularını anlamada daha iyi bir kılavuz olabileceğine dikkat çekmektedir. McCormick “Trentondan Mektuplar” adlı çalışmasında, Amerika’da ilkökul 5. sınıf öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmasında öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeyi ve öğrencilerin tarihsel bir olayı doğru ve onlara anlamlı bir biçimde kavramalarını amaçlamıştır. Bununla birlikte birinci elden kaynaklarla anlamlı okuma deneyimleri kazandırmayı sağlamaya da çalışmıştır. Öğrenci grupları Amerikan Devrimi sürecinde Trenton Savaşı’yla ilgili tanıkların anlatımına dayanan günlük, mektup ve gazete haberi kullanmışlardır (McCormick, 2004, s. 5-12).

Birçok öğrenci için tarih, bir ders kitabında depolanmış gerçeklerin, tarihlerin ve olayların dizini gibi görünür. Mektup, anı, günlük gibi birincil kaynakların kullanımı bu görüşü değiştirebilir. Öğrenciler bu kaynakları kullandıkları zaman artık ders kitaplarını gerçeğin bir tedarikçisi olarak değil, sadece tarihin bir yorumlaması ve yazarlarını da kanıtların yorumlayıcıları olarak görmeye başlarlar. Birincil kaynaklar öğrencilerin, nasıl bir tarafsızlıkla sunulduğuna bakmaksızın, o olayın açıklamasının esasen nesnel olduğunun farkına varmalarına yardımcı olacağı söylenebilir (Thirteen, 2009).

Tarih öğretiminde kullanılan birinci elden kaynaklar arasında gösterilen mektuplar, öğrencilerin olayları çağrıştırıp açıklayabilmelerini göstermek için bir şans ve alternatif olabilir; ama öğrencilerin aynı zamanda ikna edici ve yanlış bir şey üretme ihtimalleri de vardır (Murphy, 2005, s. 36). Özel bir zaman periyodunda karakterlermiş gibi birine bir mektup yazmak sınıf için iyi bir etkinlik örneğidir. Bu yapılan etkinlik öğrenciler için çok eğlendirici olabilir; çünkü öğrenci tarihten özel bir şahsiyeti araştırarak, sonra şu anda önemli gelen herhangi kişisel nitelikleri olan kişiyi zaman içinde yerini ve yaşını belirleyecek, o zamanda meydana gelen özel olayları gözünde canlandırarak, tarihi hem yaşayacak hem de tarihe bir yolculuk yapmış olacaktır. Öğrenmede yer almış olan öğrenci böylelikle tarihin büyüsunü yaparak yaşayarak öğrenmiş olacaktır (Successfulteaching, 2008). Kendilerinininkinden farklı bir zamanda yaşamış insanları ve olayları öğrenmek için gerçek belgelerin kullanılması ve çalışılırken meydana gelebilen keşfin gücü inkâr edilemez. Öğrenciler için birkaç metin sayfasını okumak ve ezberlemek yerine belgeler yoluyla tarihi keşfetmek daha değerli ve heyecanlı olabilir (Musbach, 2001).

Sosyal bilgiler ve tarih öğretmeninin uzmanlığa dayalı araştırmalarla ilgilenmesi ve bunlardan haberdar olması önemlidir. Gazete, fotoğraf, kartpostal ve mektup gibi özgün kaynaklar öğrenciyi etkileyen şeylerdir. Bunlar gerçek ve bireysel oldukları için öğrencileri etkilemektedir. Bu kaynakların kullanımı, öğrencilerin yazılı tarihe dokunmalarını sağlayarak kuru bir bilgilendirmeden çok tarihe renk ve heyecan katarlar. Gerçek ve canlı bir nitelik kazandırır ve yazıldıkları dönemin canlı belleklerini sergileyebilirler. Hatta bunların sınıfta kullanılması yararlı olabilir (Frendo, 2003, s.26).

Mektuplar aşağıda belirtilen gerekçelerle İnkılâp Tarihi öğretimi için işlevsel birer öğretim materyali olarak kabul edilebilirler; (Çencen, 2010, s. 124)

- İnsanların hasretlerini, duygu ve düşüncelerinin canlı tanıkları olması,
- Sanatı, edebiyatı, yaşamı, sevgiyi, dostluğu, nefreti, çekilen sıkıntıları canlı ve aynı zamanda en özenli biçimde dışarıya veren birincil kaynak olması,
- Yazarlarını ortaya koyduğu eserlerinden daha iyi canlandırması,
- Yalnızca bir konuyu, bir yaşantıyı, bir bilgiyi, bir düşünceyi ele almayı bu yönlerin tümünü bir araya getirerek yaşaya yaşaya konuşuyor olmaları,
- Yazıcısının fikir ve duygu yaşamını, yaşamı boyunca geçirdiği aşamaları adım adım takip edilmesini sağlaması,
- Yazıldıkları dönemin toplumsal, siyasal, kültürel ve edebi panoramasını çizmeleri,
- Her şeyin doğal, samimi ve açık bir şekilde yazılması,
- İnsanın doğasını iyi tanıtmaları,
- Tarihî şahsiyetleri ders kitaplarına göre daha gerçekçi betimlemesi,
- Tarihin karanlıkta kalan yönlerine ışık tutabilecek olmasıdır.

Mektuplar, inkılâp tarihi öğretiminde eğitim-öğretim açısından sınırlılığı ise bu mektupların duygu ve düşüncelerin bir ürünü olması nedeniyle çocuğun eleştirel düşünmesini sekteye uğratabilir. Bu durumda mektuplar, tarih öğretiminin kazandırmayı amaçladığı çağdaş becerilerin öğrencide gelişmesini engelleyebilir. Çünkü mektuplar, yazarlarının öznel dünyalarını yansıtmaları ve onların değer dünyalarını sunmaları, öğretim açısından “yazarın gözlüğü ile bakma” tehlikesini beraberinde getirebilirler (Şimşek, 2006, s. 65-80).

Mektup türleri konusunda farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Tarih ve Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde duyuşsal alan kazanımlarına uygun olarak;

- *Özel Mektuplar* (Kolağası Önyüzbaşı Mehmet Tevfik'in Cepheden Evine, Asker Kınalı Hasan'a Annesinin ve Yedek Subay Kemal Efendi'nin Babasına Gönderdiği Mektup, 3. Ordu Menzil Müfettişi Albay Fuat Hüseyin Efendi'nin Kafkas Cephesinden Bir Şehit Babasına Gönderdiği Mektup),
- *Resmî Mektuplar* (Türk ve Rus Komutanlarının Ermeni Mezalimi Hakkındaki Mektupları, Boğazlayan Kaymakamı Kemal Bey'in Mektubu, Sultan Vahdettin'in Mustafa Kemal Paşa'ya Gönderdiği Mektup, Sultan Vahdettin'in İngiliz General Harington'a Yazdığı Mektup, Mustafa Kemal Paşa'nın Askerlik Mesleğinden İstifa Mektubu, Urfa ve Havalisi Kuva-yi Milliye Komutanı Yüzbaşı Ali Saip Ursavaş'ın Fransız işgal Kuvvetleri Komutanlığına Yazdığı Mektup, Antep'te Şahin Bey'in Fransız Garnizon Komutanlığına Yazdığı Mektup, Antep'in Açlık Beyannamesi ve Antep Merkez Kurulunun Bu Durumu Kolordu Komutanlığına Bildiren Mektubu, Mustafa Kemal Paşa'nın Afganistan Türkleri İçin Mareşal Fevzi Çakmak'a Gönderdiği Mektup, Sakarya Zaferinden Sonra 19 Eylül 1921'de TBMM tarafından 153 sayılı Kanunla Gazi Unvanı ve Mareşal Rütbesi Verilen Mustafa Kemal'in Orduya Mesajı, Atatürk'ün Türk Ordusuna Son Mesajı (Bayraktaroğlu, 2013),
- *İş Mektupları,*
- *Edebî Mektuplar,*
- *Açık Mektuplar,*

Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi konularının işlenişinde yukarıda belirtilen mektup türleri ve özellikle, resmî dairelerin ve tüzel kişilik taşıyan kuruluşların birbirlerine yazdıkları resmî yazılarla; devletlerarası yazışmalar, ayrıca vatandaşların başvurularına verdikleri yazılı cevaplardan oluşan resmî mektuplar (Resmî yazılar, genelgeler, emirler, raporlar) öğretim materyali olarak kullanılabilirler.

Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi dersinin hedefleri incelendiğinde bilişsel alanın yanında duyuşsal alana yönelik hedeflerinin ağırlıklı olduğu söylenebilir (MEB, 2010)¹. 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında, farklı kaynakları kullanarak olay ve olguları araştırmaları için uygun bir ortam sağlanması, öğrencilerin bireysel ya da grup olarak birinci ve ikinci elden kaynaklar üzerinde "Bir Sosyal Bilimci" gibi çalışmalarını sağlanmasına, bu yolla onların, kendi anlayışlarını sosyal ve kültürel bağlam içinde oluşturmalarına yardımcı olunacağına vurgu yapılmaktadır (MEB, 2010). 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde yapılandırıcılık yaklaşımına göre öğrencilerin dokümanlarla çalışmalarının sağlanması olguları da daha kalıcı öğrenmelerini sağlayabilir. Bu şekilde öğrenciler, eleştirel düşünebilmek ve bilimsel yorum yapabilmek için inkılâp tarihinin temel olgularını 5N1K formülüne cevap verecek şekilde edinecektir (Ata, 2006, s. 123).

8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde yapılacak etkinliklerin öğrenciler tarafından sevilmesi, düşündürmesi, özmesi, heyecanlandırması ve duygulandırması gibi öğrencilerin farklı duyuş durumlarına hitap etmesi beklenmektedir. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin amacına ulaşmasında öğretim araç ve gereçlerine/materyallerine büyük iş düşmektedir. Sınıf içerisinde bu farklı duyuş durumları; drama, örnek olay vb. yöntemleri kullanarak sağlanabileceği gibi, öğrencilere şiir okutarak, mektuplar okuyarak, resim göstererek, marş dinleterek, hatıratlardan örnekler vererek, tarihi karakterlerin hayat hikâyelerinden kısa anekdotlar anlatılarak bu duyguların oluşması sağlanabilir (Acun, 2006, s.155).

¹ Türk Eğitim Sistemi'nde Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi konu olarak 19. yüzyıl sonlarından 20. yüzyıl başlarına kadar Türkiye'de meydana gelen olaylara odaklanmakta, ortaokul 8. sınıfta haftada 2 ders saati olarak, Sosyal Bilgiler öğretmenleri tarafından okutulmaktadır.

İlgili literatür tarandığında ortaokul inkılap tarihi öğretimini konu edinen alanlarda materyal kullanımına ilişkin yapılan akademik araştırmaların 2005 sonrası yoğunlaştığı görülmektedir. İlgili alan yazın incelendiğinde ortaokul 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde kullanılan yöntemler ve materyallere, bunların kullanılmasının öğrenci başarısına ve tutumuna etkisine yer veren birçok çalışma bulunmaktadır. Bu anlamda yapılan çalışmalardan biri Türkiye’de ilköğretim sekizinci sınıf TC. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında (MEB Yayınları) Atatürkçülük bölümünü görsel materyaller açısından değerlendiren, görsel materyallere ne ölçüde yer verildiği, kullanılan görsel materyallerin çeşitleri ve görsel materyallerin metin ile uyumlu olup olmadığını inceleyen çalışmadır (Tüzün, 2008).

Bir diğer çalışma ise İlköğretim “T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük” dersinde yaşanan problemleri ve bu problemlere ne tür çözüm önerileri getirilebileceğini belirlemek için yapılan çalışmadır (Bingöl, 2009).

Alan yazında bulunan çalışmalardan bir diğeri ise ortaokul 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi “Atatürkçülük” ünitesinde “Bulmaca Tekniğinin” nasıl kullanılabilceğine ilişkin oluşturulan etkinliklerin öğrencilerin kavram öğrenme düzeylerini yükseltip yükseltmediğini inceleyen ve betimleyen çalışmadır (Aslan, 2012).

Sarıyıldız (2012) ise ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programı kapsamındaki “Çağdaş Türkiye Yolunda Adımlar” ünitesinin ilk beş kazanımında yer alan kavramları anlama ve edinme durumlarını incelemiştir.

Altıkulaç (2014) ise T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde hatıratların kullanılmasının öğrencilerin akademik başarısının artırdığı, derse ve üniteye karşı tutumunun geliştirdiği ve tarihsel kavrama-analiz ve yorumlama, tarihsel empati boyutlarında etkili olduğu şeklinde değerlendirmiştir.

Demirezen (2014) ise 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde, yeni yaklaşımları dikkate alarak hazırlanan etkinlikleri öğretmen ve öğrenci açısından incelemiştir.

Bayram (2015) ise 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde, harita üzerinde oynanan kutu oyunları kullanımının öğrenci ders başarısına ve hatırd tutma düzeyine etkisini incelemiştir.

Yılmaz (2016) ise Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine karşı tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi; cinsiyet, öğretmen cinsiyeti, dersane veya özel bir öğretmenden ders alma, öğretmenin derste kullandığı materyal, tarihi roman okuma, tarihi film izleme, kitap okuma sıklıkları, internette tarihi araştırmalara vakit ayırma, birinci dönem genel not ortalaması ve T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi karne notu, öğretmene yönelik tutumları, öğretmenin kıdemi, anne-baba eğitim durumu, evlerinde çalışma odası bulunması, bilgisayarlarının olması değişkenleri açısından incelemiştir.

Yukarıda verilen çalışmalar değerlendirildiğinde, dersin öğretiminde belli ünitelerin öğretiminde kullanılan materyaller, dersin öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri, dersin öğretiminde kullanılan yöntem- teknikler ve bunların öğrencilerin akademik başarısındaki etkisi gibi konular üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Ortaokul 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde bir öğretim materyali olarak mektup kullanılmasına ilişkin çalışmaların sayısında bir sınırlılık olduğu dikkati çekmektedir. Bu bağlamda araştırma kuramsal anlamda 8. sınıf Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde bir öğretim materyali olarak mektup kullanımına ilişkin öğrencilerin görüşlerini ortaya koyması açısından önem arz etmektedir. Araştırmayla İnkılâp tarihi öğretiminde mektup kullanımının kuramsal temelleri ele alınarak alan yazına katkı bulunacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte araştırma; bu dersin öngörülen duyuşsal hedeflerinin gerçekleşmesinde, öğrencilere empati kurma, karar verme, sorgulama, eleştirel düşünme becerisi gibi birçok becerinin geliştirilmesine imkân sağlayabilir. Araştırma güncel veriler sunması nedeniyle gelecek araştırmalara konu belirleme açısından da esin kaynağı olabilir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde “mektup” kullanımına ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Ortaokul öğrencilerin 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımının yararlarına yönelik görüşleri nelerdir?
2. Ortaokul öğrencilerin 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımını isteme durumlarına yönelik görüşleri nelerdir?
3. Ortaokul öğrencilerin 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımının daha nitelikli hale getirilmesine yönelik önerileri nelerdir?

Yöntem

Bu araştırmada, karışık metodolojiden (mixed methodology) faydalanılmıştır. Karışık yöntem bilim (mixed methodology) deseni araştırmacının nicel ve nitel yöntemlerin farklı yönlerini araştırmanın tüm aşamasında veya birçok aşamasında birleştirerek kullandığı desendir. Karışık yöntemlerde nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin her biri baskın veya eşit oranda kullanılabilir (Cresswell, 1994). Bu araştırmada, iki veya daha fazla değişik türden veri toplanması, analiz etme tekniği tasarımı içermesi hem nicel hem de nitel veri toplanması, değişik tarzda yeni bilgilerin üretilmesine olanak sağlayan esneklik taşıması, istatistiksel analizler gibi nicel özelliklerle, mülakat ve gözlem gibi nitel özellikleri barındırması ve araştırmanın amacına uygunluğu nedeniyle karışık yöntem bilim kullanılmıştır. Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini artırması, farklı bakış açıları getirerek olayları çok boyutlu değerlendirmeye olanak sağlaması, anket kullanılarak nicel yöntemi; mülakat yoluyla da nitel yöntemi kullanmaya fırsat vermesi gibi nedenlerden dolayı bu araştırmada karışık yöntem bilim ve karışık yöntemin türlerinden biri olan iki aşamalı (two phase) karışık desen kullanılmıştır (Crook ve Garratt, 2005).

Çalışma Grubu

Araştırmaya katılan çalışma grubun belirlenmesinde seçkisiz örnekleme yöntemlerinden basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Her bir örnekleme birimine eşit seçilme olasılığı vererek seçilen birimlerin örnekleme alınmasından dolayı bu çalışma da basit seçkisiz örnekleme yöntemine (Büyüköztürk vd., 2016) göre ODTÜ Geliştirme Vakfı Ortaokulu seçilmiştir. Bununla birlikte çalışma grubunun belirlenmesinde öğrencilerin anne -baba eğitim durumu, aile gelir düzeyi gibi etkenlerde belirleyici olmuştur. Sosyo-ekonomi düzeylerinin belirlenmesin yanı sıra öğretmenlerin mektup kullanımının sıklığı da etkili olmuştur. Bu bağlamda çalışma öncesi okulun sosyal bilgiler öğretmeni ile görüşme yapılmış ve öğretmenin ifadesi doğrultusunda tarihi öğretimi ile ilgili mektup kullanmadığı sınıflar belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2015–2016 öğretim yılında, Ankara ili merkez ODTÜ Geliştirme Vakfı Ortaokulu 8/E, 8/F, 8/H şubelerinde okuyan toplam 75 öğrenci oluşturmaktadır. Bu şubelerin seçiminde öğretmenle yapılan görüşme sonucunda mektubun derste kullanılmaması etkili olmuştur.

Bu şubelerdeki öğrencilerin özelliklerine ilişkin betimsel veriler aşağıda sunulmuştur:

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine İlişkin Bulgular

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Bayan	33	44
Erkek	42	56
Toplam	75	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmiştir. Buna göre katılımcıların % 56’sı (42 kişi) erkek, %44’i (33 kişi) ise bayan öğrencilerden oluşmaktadır. Bu dağılım cinsiyet değişkenine dayalı bir karşılaştırma yapabilmeye elverişli ise de araştırmada cinsiyetin önemli

değişken olmadığı ve elde edilen verilerin cinsiyete dayalı olarak bir farklılık ortaya koymamıştır. Bu nedenle cinsiyet değişkeni ile bağımlı değişken niteliğindeki veriler arasında ilişki tespitine yönelik bir sına yapılmamıştır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeyi Durumuna İlişkin Bilgiler

Anne Eğitim Düzeyi	Frekans (f)	Yüzde (%)
Okur- Yazar Değil	-	-
İlkokul	-	-
Ortaokul	-	-
Lise	8	10.6
Üniversite	53	70.6
Lisans Üstü	14	18.6

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyine ilişkin bilgiler Tablo 2’de verilmiştir. Verilerden katılımcıların annelerinin eğitim düzeyi olarak; %10.6’sının lise, % 70.6’sının üniversite ve % 18.6’sının da lisans üstü eğitime sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bu dağılım annelerin eğitim düzeyi değişkenine dayalı bir karşılaştırma yapabilmeye elverişli ise de araştırmada annelerin eğitim düzeyi önemli değişken olmadığı ve elde edilen verilerin annelerin eğitim düzeyine dayalı olarak bir farklılık ortaya koymamıştır. Bu nedenle annelerin eğitim düzeyi değişkeni ile bağımsız değişken niteliğindeki veriler arasında ilişki tespitine yönelik bir sına yapılmamıştır.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeyi Durumuna İlişkin Bilgiler

Baba Eğitim Düzeyi	Frekans (f)	Yüzde (%)
Okur- Yazar Değil	-	-
İlkokul	-	-
Ortaokul	-	-
Lise	7	0.93
Üniversite	51	68
Lisans Üstü	17	22.6

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının eğitim düzeyine ilişkin bilgiler Tablo 2’de verilmiştir. Verilerden katılımcıların babalarının eğitim düzeyi olarak; %0.93’ünün lise, % 68’i üniversite ve % 22.6’sının da lisans üstü eğitime sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bu dağılım babaların eğitim düzeyi değişkenine dayalı bir karşılaştırma yapabilmeye elverişli ise de araştırmada babaların eğitim düzeyi önemli değişken olmadığı ve elde edilen verilerin babaların eğitim düzeyine dayalı olarak bir farklılık ortaya koymamıştır. Bu nedenle babaların eğitim düzeyi değişkeni ile bağımsız değişken niteliğindeki veriler arasında ilişki tespitine yönelik bir sına yapılmamıştır.

Anne baba eğitim düzeyinin araştırılmasındaki başlı amaç herhangi bir karşılaştırma yapmak değil eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının İnkılâp tarihi öğretiminde mektup kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemede destekleyici bir veri olarak kullanmaktır.

Veri Toplama Aracı ve Geliştirilmesi

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları araştırmanın amacı ve alt problemlerine göre değişiklik göstermiştir. Bu bağlamda araştırmanın nicel boyutunda araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Buna karşın araştırmanın nitel boyutunda standartlaştırılmış açık uçlu mülakat formundan yararlanılmıştır.

Nicel araştırma sürecinde dersin hedeflediği duyuşsal düzeydeki kazanımlar göz önünde bulundurularak veriler araştırmacı tarafından geliştirilen anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmada nicel veri toplama aracı olarak anket kullanılmasındaki sebep araştırmanın amacına uygunluğu, daha büyük örneklem üzerinde çalışma fırsatı sağlaması, gözlem ve mülakat yoluyla veri toplamaya göre zaman açısından daha ekonomik olması gibi yararlılıklarının bulunmasıdır (Büyüköztürk vd., 2016). Araştırmacı tarafından ilgili alan yazın taranmış, ankette yer alan nicel ifadeler için bir madde havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzunun, kapsam geçerliliği için öncelikle Gazi Üniversitesi, İstanbul

Üniversitesi ve Çukurova Üniversitesinde görev yapan üç tarih eğitimi alan uzmanı akademisyenlerin görüşleri alınmıştır. Alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda yapılan değişikliklerden sonra anket, ölçme ve değerlendirme uzmanları ile Türk Dili uzmanının görüşleri doğrultusunda başlangıçta 20 maddeden oluşan ankette bazı maddeler kapsam dışı bırakılarak 14 maddeden oluşan ankete son şekli verilmiştir. Anket Formu 2014-2015 eğitim-öğretim yılında güvenilirlik analizi için ODTÜ Geliştirme Vakfı Ortaokulu 8/E, 8/F, 8/H şubelerinde okuyan toplam 75 öğrenciye uygulanarak SPSS 14.0 programında bir veri tabanı olarak kaydedilmiş ve istatistiki çözümlemede iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) değeri 0.828 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik katsayısının 0.70 ve üzerinde olması, ölçeğin güvenilirliğinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Sipahi vd., 2010) Ayrıca anket formunun güvenilirlik analizi uzman görüşleri doğrultusunda anket içerisindeki maddelerin amaca hizmet ettiği ve açık anlaşılır olarak hatalardan arınık olduğu ifade edilmiştir.

Araştırma da nitel veri toplama aracı olarak standartlaştırılmış açık uçlu mülakat kullanılmıştır. Araştırmada standartlaştırılmış açık uçlu mülakat; öğrencilerin Ortaokul öğrencilerin 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımına yönelik görüş ve düşüncelerini derinlemesine öğrenilmesi amacıyla geliştirilmiştir. Araştırmada mülakat cevaplara anında dönüt vermeye imkân sağlaması, değişik ve anında değişebilen koşullara uyabilme esnekliğine sahip olması, karmaşık duygusal, istenilen bilginin eksiksiz olarak ve derinlemesine elde edilmesi, soruların sayı ve sırasını değiştirmeye imkân vermesi gibi özelliklerinden dolayı kullanılmıştır (Ekiz, 2003; Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırmada öncelikle literatür taraması yapılarak mülakat formunun nasıl yapılandırılması gerektiği, soruların ne şekilde hazırlanabileceği gibi mülakat ve hazırlanmasına yönelik bilgileri içeren teorik kaynaklar taranmıştır. Daha sonra araştırmanın amacı ve kapsamı doğrultusunda araştırmacı tarafından toplam 2 sorudan oluşan mülakat formu hazırlanmıştır. Mülakat formu; araştırma problemi ile ilgili tüm boyutları ve soruların kapsanmasını güvence altına alması, sorular veya konuların belirli bir öncelik sırasına konulma zorunluluğunun olmayışı, soruların cümle yapısı ve tarzını değiştirmeye imkân sunması gibi nedenlerle standartlaştırılmış açık uçlu mülakat tarzında hazırlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 132). Mülakat formunda öğrencilere “Ortaokul öğrencilerin 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımını isteme durumlarına yönelik görüşleri nelerdir?” ve “Ortaokul öğrencilerin 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımının daha nitelikli hale getirilmesine yönelik önerileri nelerdir?” soruları yöneltilmiştir. Araştırmacı tarafından geliştirilen mülakat formunun geçerlilik, güveni öncelikle Gazi Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Çukurova Üniversitesinde görev yapan üç tarih eğitimi alan uzmanı akademisyenle tartışılarak şekillendirilmiş ve 2014-2015 eğitim-öğretim yılında ODTÜ Geliştirme Vakfı Ortaokulu 8. Sınıfta öğrenim gören otuz öğrenciye uygulanmıştır. Ön çalışma sonucunda ortaya çıkan sonuçlar tekrar gözden geçirilerek mülakat formuna son şekli verilmiştir.

Söz konusu ankette öğrencilerin demografik özelliklerini tespit etmeye dönük 4 madde yer almaktadır. Nicel değerlendirmenin esas alındığı öğrencilerin derslerinde mektup kullanılmasına ilişkin düşüncelerini yansıttığı düşünülen 14 maddenin beş dereceli bir ölçeğe göre değerlendirilmesi istenmiştir. Anketteki maddeler 5’li likert tipinde olup; Hiç Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Tamamen Katılıyorum (5) şeklinde düzenlenmiş ve puanlanmıştır. En düşük puan 1, en yüksek puan ise 5’tir. Bu anlamda puanlama aşağıda Tablo 4’deki gibi olmaktadır ²:

Tablo 4. Anket Maddelerinin Puanlaması

Seçenek	Olumlu İfade	Olumsuz İfade
Kesinlikle Katılmıyorum	1	5
Katılmıyorum	2	4
Kararsızım	3	3
Katılıyorum	4	2
Tamamen Katılıyorum	5	1

² Bu araştırmada her madde için puanlamada Tezbaşaran’ın Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzundaki Puanlama benimsenmiştir (Tezbaşaran, 2008).

Söz konusu bu ankette ayrıca öğrencilere, nitel değerlendirmenin esas alındığı kısımda “Ortaokul öğrencilerin 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımını isteme durumlarına yönelik görüşleri nelerdir?” ve “Ortaokul öğrencilerin 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımının daha nitelikli hale getirilmesine yönelik önerileri nelerdir?” söz konusu bu sorulara ilişkin görüşlerini ifade edebilecekleri açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Bu sayede öğrencilerin Ortaokul 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde “mektup” kullanımına ilişkin düşüncelerini serbestçe ve detaylı biçimde ifade etmelerine fırsat verilmiştir. Bu çalışmada Ortaokul 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde “mektup” kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinin sıklığını belirtmek amacıyla frekans (f) ve yüzde (%) değerleri karşılaştırmalı olarak gösterilmiştir. Böylece, nitel veriler sayısallaştırılarak verilerin güvenilirliği artırılmış, yanlışlık azaltılmış, veriler arasında karşılaştırma olanağı sağlanmış ve daha sonra geniş bir örnekleme ulaşılarak tekrar sınanmasına olanak sağlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 177).

Araştırmanın Uygulama Süreci, Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın nicel ve nitel bölümün uygulanması, 11.03.2016 tarihinde Ankara merkezde bulunan ODTÜ Vakfı Ortaokulunda üç şubede öğrenim gören 75 öğrenciye 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımının yararlarına yönelik görüşlerini içeren toplam 14 maddeden oluşan anket ile iki sorudan oluşan mülakat formunun verilmesi ve uygulanmasını sürecidir. Bu süreçte, nicel bölüm ve nitel bölümlerin uygulamasının yapılmasından önce olan sosyal bilgiler öğretmeni ile detaylı bir görüşme yapılmıştır. Görüşme içerisinde araştırmanın amacı ayrıntılarıyla açıklanmış; uygulanacak anket öğretmene gösterilerek içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Anketin ve mülakat formunun ders içerisinde nasıl uygulanacağı, öğretmenin bu süreçte neler yapacağı detaylı olarak anlatılmıştır. Uygulama sürecinde araştırmacı öğretmenle birlikte sınıfa girmiştir. Öğretmen öğrencilere araştırmacıyı taktim etmiş ve yapılacak olan uygulamanın içeriğine yönelik olarak küçük bir giriş yapmıştır. Daha sonra araştırmacının gerekli bilgilendirmeyi yapacağını belirterek sözü araştırmacıya bırakmıştır. Bu bağlamda araştırmacı öğrencilere öncelikle araştırmanın amacı hakkında bilgi verip uygulanacak 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımının yararlarına yönelik görüşlerini içeren toplam 14 maddeden oluşan anket formu ve mülakat formunu yönelik olarak öğrencilerin seviyesine uygun açıklamalar yapmıştır. Açıklama yaparken hazırladığı anket ve mülakat formu üzerinde örnekler vermiş ve araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya ilişkin veriler 2015-2016 eğitim öğretim yılı Ankara merkezde bulunan ODTÜ Vakfı Ortaokulu, üç şubede öğrenim gören 75 öğrenciden toplanmıştır. Fakat anketlerin istenilen şekilde doldurulup doldurulmadığı kontrol edildiğinde uygun olmayan 8 anket veri analizine dâhil edilmemiştir. Veriler toplanırken araştırmanın amacı, bilimsel bir çalışma olması ve kimlik bilgilerinin saklı tutulacağı gibi konular hususunda katılımcılar bilgilendirilmiştir. Ankette nicel verilerin çözümlenmesinde yüzde ve frekans değerleri kullanılmış ve yorumlanmıştır. Nitel veriler ise betimsel analize tabi tutulmuştur. Betimsel analiz görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık yer verilen analiz türü olması nedeniyle bu araştırma da kullanılmıştır. Nitel olarak toplanan verilerin temelini açık uçlu sorular oluşturmuştur. Öğrencilerin açık uçlu sorulara yaptıkları yorumlar, belirttikleri görüş ve öneriler; en çok kullanılan benzer ortak ve benzer ifadelerle birlikte değerlendirilerek genel temalar olarak listelenmiş ve tablollaştırılarak yorumlanmıştır. Wolcott’un nitel verilerin analizinde önerdiği birinci yol esas alınmıştır. Bu analizde toplanan verilerin orijinal formuna mümkün olduğu kadar sadık kalınarak ve gerektiğinde araştırmaya katılanların söylediklerinden doğrudan alıntı yaparak betimsel bir yaklaşımla veriler okuyucuya sunulur (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.239-243). Araştırmada gizlilik ilkesine uygun olarak öğrencilerin her birine takma ad verilerek kodlanmış (Ö.19, Ö.37, Ö.64 gibi) öğrencilerin ifadelerinden doğrudan alıntılar yapılmış, anketle elde edilen bulgular çeşitlendirilip zenginleştirilmeye çalışılmıştır. Böylece verilerin daha objektif olarak analiz edilmesi düşünülmüştür.

Bulgular

Ortaokul 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde “mektup” kullanımına ilişkin öğrencilerin görüşlerini öğrenmek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada toplam 75 anket incelenmiştir. Çalışmada elde edilen nicel verilerle ilgili olarak çalışmaya katılan öğrencilerin 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde “mektup” kullanımının yararlılığına ilişkin aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum:

Araştırmanın birinci alt probleminin analizinde Ortaokul 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde “mektup” kullanımının yararlılığına ilişkin öğrenci görüşlerinin durumu incelenmiştir. Bu bağlamda yapılan betimsel analiz sonucu elde edilen bulgular aşağıda Tablo 5’de verilmiştir:

Tablo 5. Öğrencilerin Mektup Kullanımının Yararlılığına İlişkin Görüşlerini İfade Eden Maddelere Yönelik Frekans ve Yüzdeler Değerleri

Önermeler		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılacak tarihsel mektuplar, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine karşı ilginin artmasını sağlar.	f	-	-	1	21	53
	%	-	-	1	28	71
T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılacak tarihsel mektuplar, geçmişle bugünü ilişkilendirmeye yardımcı olur.	f	1	-	3	30	41
	%	1	-	4	40	55
T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılacak tarihsel mektuplar tarihi olayları zihnimde canlandırmama yardımcı eder.	f	-	5	3	32	35
	%	-	6	4	43	47
T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılacak tarihsel mektuplar T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde başarıma katkı sağlar.	f	2	1	28	24	20
	%	3	1	37	32	27
T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılacak tarihsel mektupların kahramanları beni çok etkiler.	f	-	2	1	25	47
	%	-	-	-	33	63
T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılacak tarihsel mektuplar geçmişe yönelik ilgi ve merakımı artırır.	f	-	-	12	32	31
	%	-	-	16	43	41
T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılacak tarihsel mektuplar, birçok ahlaki ilkeyi (iyi- Kötü, doğru-yanlış vs.) öğrenmemde yol göstericidir.	f	-	1	3	36	35
	%	-	1	4	48	47
T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılacak tarihsel mektuplar derse heyecan katar.	f	-	-	4	23	48
	%	-	-	5	31	64
T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılacak tarihsel mektuplar, öğrenme sürecini kolay ve eğlenceli hâle getirir.	f	-	-	8	50	17
	%	-	-	10	67	23
T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılacak tarihsel mektuplar, tarihin karanlıkta kalan yönlerine ışık tutabilirler.	f	-	2	9	44	20
	%	-	3	12	58	27
T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılacak tarihsel mektuplar, tarihi şahsiyetleri ders kitaplarına göre daha gerçekçi tasvir eder.	f	-	-	4	25	46
	%	-	-	5	33	61

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılabilir tarihsel mektuplar yazıldıkları dönemin toplumsal, siyasal, kültürel ve edebi panoramasını çizebilirler.	f	-	1	6	38	30
	%	-	1	8	51	40
T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılabilir tarihsel mektuplar, insanların hasretlerine, duygu ve düşüncelerine canlı tanıklık edebilirler.	f	-	-	5	32	38
	%	-	-	6	43	51
T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılabilir tarihsel mektuplar, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine yönelik olumlu tutum geliştirmemede etkilidirler.	f	-	-	2	34	39
	%	-	-	3	45	52

Ortaokul 8. Sınıf öğrencilerinin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp tarihi dersinde mektup kullanımının yararlılığına ilişkin maddelere verdikleri cevapların oranlarını Tablo 5 ortaya koymaktadır. Buna göre öğrencilerin derslerinde mektup kullanımının yararlılığına yönelik görüşlerinde tamamen katıldıkları veya katıldıkları en büyük oran yaklaşık %99 ile “Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılabilir tarihsel mektuplar, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine karşı ilgimin artmasını sağlar.” önermesinin yer aldığı ifadedir.

Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi gibi soyut olan ve “sözel anlatım egemen olduğu” ve bu anlayışın bir türlü kırılmadığı ve bu dersin öğretim materyalleri ile yeterince zenginleştirilmediği durumlarda kazandırılması hedeflenen kazanımlar sadece öğretim programının sayfalarında yazılı olarak kalmaktadır. Öğrenciler için soyut olan inkılâp tarihi konularını öğretim materyali olarak mektupları kullanmak suretiyle, dersi somutlaştırmak kolaylaşabilecek, öğrenme süreçlerini motive edebilecek, derse karşı ilgilerini artıracak ve dolayısıyla Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde bu olumsuz durumdan kurtulmasına mektuplar katkı sağlayabilirler. Buradan hareketle 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde mektup kullanılması öğrencilerin derse karşı ilgilerinin ve derse karşı olumlu tutum geliştirmelerinde etkili olduğu hakkında fikirler verebilir.

Öğrenciler “Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılabilir tarihsel mektuplar, geçmişle bugünü ilişkilendirmeye yardımcı olur.” maddesine % 55’i tamamen katılıyorum, % 40’ı katılıyorum, % 4’ü kararsız ve % 1’i de hiç katılmıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir.

8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılabilir mektuplar öğrencilerin kendi zaman ve yaşam şartlarının dışında bir hayatı anlatmaktadır. Geçmişle bugün arasında mektuplar bir bağ, bir köprü vazifesi görebilirler. Mektuplar sayesinde öğrenciler geçmişteki insanların hayatlarına doğrudan temas edebilirler. Böylece öğrenciler geçmişle bugün arasında bağlantı kurma, zaman içindeki gelişimlerini görme, kendi dünyalarını şartlar içinde görmeye başlama ve geçmişin bugünü şekillendirmeye ne kadar yardımcı olduğunu anlama konularında mektuplar yardımcı olabilirler.

“Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılabilir tarihsel mektuplar tarihi olayları zihnimde canlandırmaya yardımcı eder.” maddesine % 46’sı tamamen katıldıklarını, % 43’ü katıldıklarını, % 4’ü kararsız olduklarını, % 7’si katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bu önermeye yüksek oranda tamamen katılıyorum veya kısmen katılıyorum şeklinde görüş bildirmelerinden hareketle; mektupların derste kullanılması ile çocuk imgelemde bulunarak tarihi olayları ve tarihsel kişileri zihinlerinde canlandırabilirler. Böylelikle olaylara çok perspektifli bir bakış açısı ile yaklaşarak zihinlerinde daha anlamlı hâle gelmesinde önemli rol oynayabilirler.

Öğrencilerin derste mektup kullanımına yönelik görüşlerinde kararsız olduklarına yönelik en büyük oran % 37 ile “Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılabilir tarihsel mektuplar Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde başarıya katkı sağlar.” ifadesidir. Bu bulgu, 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde mektup kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına karşı etkisi çalışmasının yapılmamasına bağlanabilir.

Öğrenciler “Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılabilir tarihsel mektupların kahramanları beni çok etkiler.” maddesine % 63’ü tamamen katılıyorum ve % 33’ü katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir.

“Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılabilir tarihsel mektuplar geçmişe yönelik ilgi ve merakımı artırır.” maddesine % 41’i tamamen katıldıkları, % 43’ü katıldıklarını ve % 16’sı ise kararsız olduklarını ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin bu önermeye katılım oranlarının yüksekliği, mektubun öğrencilerin geçmişe yönelik ilgi ve meraklarını artırmada olumlu bir etki meydana getirdiği, böylelikle öğrencinin geçmişe bir yolculuk yapmasında mektupların önemli faktör olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılabilir tarihsel mektuplar derse heyecan katar.” maddesine yüksek oranda olumlu görüş belirtmişlerdir. 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programına bakıldığında, her ne kadar Atatürk ve Atatürkçülük ile ilgili konuların büyük kısmı bilişsel alan içerisinde ele alındığı görülmekte ise de özellikle Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi duyuşsal alanla ilgilidir (Koçak, 1999, s. 25-26). Bu maddeye öğrencilerin yüksek oranda katılması veya tamamen katılması öğrencilerde duyuşsal hedeflerin gerçekleşmesinde mektupların önemli rol oynayabileceği şeklinde değerlendirilebilir.

“Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılabilir tarihsel mektuplar, öğrenme sürecimi kolay ve eğlenceli hâle getirir.” maddesine % 23’ü tamamen katıldıkları, % 67’si katıldıklarını ve % 10 ise kararsız olduklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin önermeye olumlu görüş bildirmeleri ve oranlarının yüksekliği, mektubu gibi öğrencilerin ilgilerini çekebilecek materyallerin derste kullanılması öğrenme sürecinde farklılık yarattığının göstergesi olarak değerlendirilebilir. Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde farklı materyallerle desteklenerek, öğrencilerin ilgilerini çekerken, öğrenme sürecinin eğlenceli hâle gelmesi, tarih bilinci oluşmasında ve öğrenilen bilgilerin kalıcı olmasında etkili olabilir.

Öğrenciler “Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılabilir tarihsel mektuplar, tarihin karanlıkta kalan yönlerine ışık tutabilirler.” maddesine % 27’si tamamen katılıyorum, % 58’i katılıyorum, % 12’si kararsız ve % 3’ü de katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgudan hareketle 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde mektup kullanılarak geçmişin karanlıkta kalmış köşeleri de aydınlatılabilir.

“T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılabilir tarihsel mektuplar, tarihi şahsiyetleri ders k Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük kitaplarına göre daha gerçekçi tasvir eder.” maddesine % 61’i tamamen katıldıkları, % 33’ü katıldıklarını ve % 5’i ise kararsız olduklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgulardan hareketle 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektupların derste kullanılması tarihsel şahsiyetleri öğrenciler için hayata getirebilir ve belirlenen tarihsel periyodun gerçekleştiğini keşfetmek için öğrencilere izin verebilir. Öğrencilerin mektuplardaki şahsiyetlerle empati kurmalarına yardımcı olabilir. Mektupları okuyan öğrenciler tarihi şahsiyetler hakkında ders kitaplarında yer almayan bilgilere ulaşabilirler.

Öğrenciler “Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılabilir tarihsel mektuplar yazıldıkları dönemin toplumsal, siyasal, kültürel ve edebi panoramasını çizebilirler.” maddesine % 40’ı tamamen katıldıklarını, % 51’i katıldıklarını, % 8’i ise kararsız kaldıklarını ve % 1’i de katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgudan hareketle mektuplar yazıldıkları dönemin toplumsal, siyasal, ekonomik vb. genel görünümünü tasvir ederek, sorgulama, geçerlilik ve bütün olarak değerlendirebilme yetisini kazandırabilir.

“Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılabilir tarihsel mektuplar, insanların hasretlerine, duygu ve düşüncelerine canlı tanıklık edebilirler.” maddesine % 51’i tamamen katıldıkları, % 43’ü katıldıklarını ve % 6’sı ise kararsız olduklarını ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin bu maddeye katılım oranlarının yüksekliği tarihsel mektupların inkılap tarihi öğretiminin kazandırmayı hedeflediği empati becerisinin gelişmesinde önemli rol oynadığına işaret ettiği söylenebilir.

Öğrencilerin “Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde kullanılabilecek tarihsel mektuplar, Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine yönelik olumlu tutum geliştirmemde etkilidirler.” maddesine % 52’si tamamen katılıyorum, % 45’i katılıyorum ve % 3’ü kararsız olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 5’de görüldüğü gibi, öğrencilerin tarihsel mektupların kullanımının yararlılığına ilişkin önermelere katılıyorum veya tamamen katılıyorum şeklinde görüş bildirmeleri ve oranlarının yüksekliği tarihsel mektupların, öğrencilerin geçmişe yönelik ilgi ve meraklarını artırması, öğrencilerin ilgisini daha fazla çekmesi, öğrencilerin tarihi olayları zihinlerinde canlandırmalarına katkı sağlaması, öğrencilerin tarihsel bilgileri daha kolay hatırlamasına yardımcı olması, öğrencilerde dersin amaçladığı duyuşsal hedeflerin gerçekleşmesinde önemli rol oynaması, öğrenciler için tarihi heyecanlı hale getirmek ve daha fazla öğrenmeye motive etmek için, geçmişin anlamını daha iyi anlamalarını geliştirmek için öncelikle heyecan verici kaynakları tarihsel mektuplar gibi öğretim sürecine katmak gerekliliğini ortaya koymaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin önermelere olumlu görüş bildirmeleri ve oranlarının yüksekliği, tarihsel mektuplar gibi öğrencilerin ilgilerini çekebilecek materyallerin dersin öğretiminde kullanılması öğrenme sürecinde farklılık yarattığını göstergesidir. İnkılap tarihi öğretiminin farklı materyallerle desteklenerek, yaşamla bağlarının oluşturulması, öğrencilerin ilgilerini çekerken, öğrenme sürecinin eğlenceli hale gelmesi, tarih bilincinin oluşmasında ve öğrenilen bilgilerin kalıcı olmasında da etkili olabilir.

İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın ikinci alt probleminin analizinde Ortaokul öğrencilerin 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımını isteme durumlarına yönelik görüşleri incelenmiştir. Ortaokul 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımına ilişkin düşünce ve görüşleri hakkında derinlemesine bilgi edinmek amacına yöneliktir. Mülakat formunu dolduran öğrencilerin verdiği ortak ve benzer cevaplar kategorilere ayrılmış ve oluşturulan kategoriler doğrultusunda yüzdeleri çıkarılarak tablolatırılmıştır. Ayrıca öğrencilerin ifadelerinde doğrudan alıntı yapılarak zenginleştirilmiş ve yorumlanmıştır. Mülakata katılan öğrencilerin % 96’sı derslerinde mektubun kullanılmasını istediklerini belirtmiş, % 4 ise mektup kullanılmasını istemediklerini ifade etmişlerdir.

İkinci alt probleme ilişkin verilen yanıtların yüzdelerik dağılımları Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Öğrencilerin 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Öğretiminde Mektup Kullanımını İsteme Durumlarına Yönelik Görüşler

	%
Dersi eğlenceli ve ilgi çekici hâle getirme	30
Heyecan verici olma	20
Dersi monotonluktan kurtarma	15
Dersi anlamada yardımcı olma	12
Konuları değişik kaynaklardan öğrenme	11
Tarihi olayları zihinde canlandırma	5
Soyut kavramları somutlaştırma	3

Tablo 6’da görüldüğü üzere öğrencilerin % 30’ı 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde mektup kullanımını dair görüşlerinde dersi eğlenceli ve ilgi çekici hâle getireceğini ifade etmiştir. Dersin eğlenceli ve ilgi çekici hale getirmesi ile ilgili öğrenci görüşlerinden biri (Ö25), “Derslerde kullanılmasını isterim. Derslerde kullanılmasını dair olumlu görüşlerim; mektuplar geçtiği dönemi daha iyi anlamama sağlar, dersler daha eğlenceli ve ilgi çekici hâle gelir. Derslerde mektupların kullanılması bana heyecan vereceklerdir” şeklindedir. Bir başka öğrenci (Ö53), “Derslerde kullanılmasını isterim. Derslerde kullanılmasına dair olumlu görüşlerim; derse ilgimi artırır ve başarımlar artar, tarihle bugünü ilişkilendirmemi sağlar. Geçmişe ışık tutar. Dersleri zevkli hâle getirir. Dersleri daha iyi öğreneceğimi düşünüyorum. Tarihi olayları zihnimde canlandırır.” diyerek 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde mektup kullanımının yararlılığını vurgulamıştır.

Mülakata katılan öğrencilere göre 8.sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde mektup kullanımı; dersi monotonluktan kurtaracağına, dersi anlamada yardımcı olacağına ve tarihi olayları zihinde canlanmasına yardımcı olacaktır. Bu hususlarla ilgili öğrencilerden biri (Ö37), *“Derslerde kullanılmasını isterim. Derslerde kullanılmasına dair görüşlerim; Dersin Konularını daha iyi anlamama ve tarihte gerçekleşen olayların ne kadar büyük zorluklar altında gerçekleştiğini anlamamızı sağlar. Dersleri eğlenceli hale getirir.”* şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde mektup kullanımına ilişkin görüşlerinde öğrencilerin %3’ü soyut kavramları somutlaştırmada yardımcı olabileceğini ifade etmişlerdir. Bu durumla ilgili olarak (Ö19), *“Derslerde kullanılmasını isterim. Derslerde kullanımına ilişkin görüşlerim; daha somut ve insan ilişkilerini daha detaylıca ele alan kaynakların derste bana yardımcı olabileceğini düşünüyorum. Derslerin mektup gibi kaynaklarla işlemek dersi daha zevkli ve eğlenceli hâle getirir.”* şeklinde ifade ederken benzer bir görüşü de (Ö64), şu şekilde ifade etmiştir: *“Derslerde kullanılmasını isterim. Derslerde kullanılmasına dair olumlu görüşlerim; Mektuplar o dönemdeki olayları zihnimde canlandıran kanıtlardır. Soyut kavramları somutlaştırır. Geçmişteki olayları daha iyi anlamama yardım eder. Dersleri daha zevkli ve eğlenceli hâle getirir”*. Derste mektubun kullanılmasını ön plana çıkaran diğer öğrencilerden bazılarının görüşleri şöyledir: *“Derslerde öğretmenimin mektup kullanılmasını çok isterim. Çünkü bu ders çok sıkıcı geliyor bana. Mektup gibi materyaller kullanarak ders eğlenceli hale gelir, hatta dersi daha iyi öğrenmiş olurum.”* (Ö18). *“Mektuplar konuyu daha iyi öğrenmemizi sağlayan duygu yüklü materyalledir.”* (Ö12). *“Mektuplar Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde öğrenmede zorlandığım konuları öğrenmemde kolaylıklar sağlar. Bu nedenle öncelikle öğretmenim tarafından sıkça kullanılmalıdır.”* (Ö22).

Mülakata katılan öğrencilerden % 4’ü 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanılmasını istemediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerden biri *“Derste kullanılmasını istemiyorum. Çünkü mektuplar yoruma dayalı olduğundan kesin bir bilgiye ulaşamıyoruz. Benim de kafam karışıyor”* şeklinde görüş belirtmiştir.

Öğrencilerin % 30’ı 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde mektup kullanımına ilişkin görüşlerinde; dersi eğlenceli ve ilgi çekici hâle getireceğini, % 20’si de heyecan verici olduğunu, % 15’i de dersi monotonluktan kurtaracağını, % 12’ si de dersi anlamada yardımcı olacağını, % 11’i konuları değişik kaynaklardan öğrenmenin dersi öğrenmeyi kolaylaştıracağını, % 5’ i de tarihi olayları zihinde canlandırılmasına katkı sağlayacağı ve % 4’ü de soyut kavramları somutlaştırmada yardımcı olabileceğini ifade ederken, öğrencilerden % 4’ü 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanılmasını istemediklerini belirtmişlerdir.

Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt probleminin analizinde Ortaokul öğrencilerin 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımının daha nitelikli hale getirilmesine yönelik görüşlerini incelemeyi amaçlayan açık uçlu soru sorulmuştur. Bu soru, öğrencilerin 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımının daha nitelikli hale getirilmesine ilişkin düşünce ve görüşleri hakkında derinlemesine bilgi edinmek amacıyla yöneliktir. Araştırmaya katılan öğrencilerin sorulara verdiği ortak ve benzer cevaplar kategorilere ayrılmış ve oluşturulan kategoriler doğrultusunda yüzdeleri çıkarılarak tablolaştırılmıştır. Ayrıca öğrencilerin ifadelerinde doğrudan alıntı yapılarak zenginleştirilmiş ve yorumlanmıştır.

Üçüncü alt probleme ilişkin verilen yanıtların yüzdeler dağılımları Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Öğrencilerin 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Mektup Kullanımının Daha Nitelikli Hale Getirilmesine Yönelik Görüşler

	%
Ders kitaplarında daha fazla yer verilmesi	76
Konulara göre kullanılması	18
Öğretmenlere mektup kullanımına yönelik eğitimin verilmesi	6

Mülakata katılan öğrencilerin % 76'sı 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımının daha nitelikli hale getirilmesine yönelik görüşlerinde ders kitaplarında mektuplara daha fazla yer verilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır. Mektup kullanımının bu boyutunu ön plana çıkaran öğrencilerden bazılarının görüşleri şöyle ifade edilebilir: *"Ders kitabında bol miktarda hikâye ve anılar var ama mektuplara çok az yer veriliyor. Bu sebeple mektuplara daha fazla yer verilmelidir."* (Ö18). *"Ders kitabında bazı konular ele alınırken konuyla ilişkili çok güzel hikâyeler, anılar, şiirler var. Mektuplar da sıkça kullanılmalıdır."* (Ö26).

Öğrencilerin %18'i de Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımının daha nitelikli hale getirilmesine yönelik görüşlerinde mektubun konulara göre kullanılmasını işaret etmişlerdir. Öğrenci görüşlerinden biri; *"Mektubun tarih derslerinde kullanılmasını istiyorum. Özellikle Çanakkale savaşı, Sakarya Savaşı gibi konuların mektupla türkülerle işlenmesi beni çok etkiler. Ama her konuyu mektupla işlenemeyeceğini düşünüyorum. Öğretmenim konulara uygun mektuplarla dersi işlerse ders daha zevkli hale gelecektir."* şeklindedir (Ö19). Bir başka öğrenci (04) ise *"Mektubun her derste kullanılmasını istemiyorum. Ama bazı konularda mektup kullanılması isterim. Çünkü mektuplar dersin bana kazandırmayı amaçladığı manevi duygularında etkili olacaktır. Örneğin Askerlerin cepheden ailelerine, ailelerin cepheye gönderdiği mektupların derste kullanılması dersi öğrenmemizi kolay hale getirecektir."* şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Mülakata katılan öğrencilerin % 6'sı 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımının daha nitelikli hale getirilmesine yönelik görüşlerinde Öğretmenlere mektup kullanımına yönelik eğitimin verilmesi üzerinde durmuşlardır. Öğrencilerden biri (Ö8) *"Öğretmenim derslerimde mektubu kullanmalıdır. Sık olmamalıdır. Ayrıca öğretmenim mektubun nasıl kullanılması gerektiğini bilmelidir. Bana her konuyu mektupla öğretmemelidir."* şeklinde ifade ederek öğretmenlerin mektup, şiir, türkü vb. materyallerin kullanımına yönelik hizmet içi eğitimler almasına işaret etmiştir.

Üçüncü alt probleme ilişkin öğrenciler; 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımının daha nitelikli hale getirilmesinde; ders kitaplarında daha fazla yer verilmesi, konulara göre kullanılması ve öğretmenlere mektup kullanımına yönelik eğitimin verilmesini ön plana çıkarmışlardır. Bu bağlamda öğrencilerin 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımının daha nitelikli hale getirilmesinde ders kitaplarında daha fazla yer verilmesine vurgu yapmaları, Kaymakçı'nın (2013) Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Sözlü ve Yazılı Edebi Türlerin Kullanım Durumunu inceleyen çalışmasının sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi; Kurtuluş Savaşı'nın hangi şartlarda ve nasıl doğup geliştiğini bilen, Atatürk İlke ve İnkılâpları ile Atatürkçü Düşünce Sistemi hakkında önemli bilgilere sahip olmuş, Atatürk İlke ve İnkılâplarının özünü anlamış, Atatürk İlke ve İnkılâplarını savunan ve geliştirme şuuruna sahip, devlete vatandaşlık bağı ile bağlı, her zaman ve her yerde bu milletin özgür ve bağımsız bir ferdi olmakla gurur duyacak, dolayısıyla mensubu bulunduğu Türk Milletinin de her zaman özgür ve bağımsız yaşaması idealine yürekten bağlı olan, akıl ve bilimi rehber kabul etmiş bireyler yetiştirmeyi amaçlayan bir derstir. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin içeriği hem geleneksel hem çağdaş öğretim yöntemlerinin etkili bir şekilde kullanılmasına olanak sağlayacak niteliktedir. 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında, birinci ve ikinci elden kaynakların kullanılması önerilmiştir. 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımına yönelik görüşlerini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmaya katılan öğrenciler 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde "mektup" kullanımının yararlılığına ve derslerinde mektup kullanımını isteme durumlarına yüksek oranda olumlu görüşler belirtmişlerdir. Kaymakçı (2010) da "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Çalışma Yaprakları Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Derse Karşı Tutumlarına Etkisi" adlı çalışmasında

doküman inceleme bulgularına göre ise öğrencilerin en başarılı olduğu çalışma yaprağı türünün “Mektup Yazıyorum” olduğunu tespit etmiştir. Yazılı kanıtlar, tarihsel dokümanlar ve yazılı kanıtların sosyal bilgiler ve tarih derslerinde derse karşı tutumları artırması, motivasyonu sağlaması ve öğrenciyi etkin duruma getirmesi konusunda çalışmalar yapılmıştır. Doğan (2007), Alabaş (2007), Keleş, Ata ve Köksal (2006) ve McCormik (2004) çalışmaları bu araştırmanın sonuçlarıyla paralellik göstermiştir.

Araştırmaya katılan öğrenciler 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde mektup kullanımına ilişkin görüşlerinde; dersi eğlenceli ve ilgi çekici hâle getireceğini, heyecan verici olduğunu, dersi monotonluktan kurtaracağını, dersi anlamada yardımcı olacağını, konuları değişik kaynaklardan öğrenmenin dersi öğrenmeyi kolaylaştıracağını, tarihi olayları zihinde canlandırılmasına katkı sağlayacağı ve soyut kavramları somutlaştırmada yardımcı olabileceğini ifadeleri ön plana çıkarken, öğrencilerden % 4’ü 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanılmasını istemediklerini belirtmişlerdir.

8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanımının daha nitelikli hale getirilmesinde; ders kitaplarında daha fazla yer verilmesi, konulara göre kullanılması ve öğretmenlere mektup kullanımına yönelik eğitimin verilmesini ön plana çıkarmışlardır.

Araştırmanın alt problemlerinden elde edilen bulgulardan hareketle 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde, duyuşsal becerilerin kazandırılmasında bir öğretim materyali olarak mektubun kullanılması önerilmektedir. “İlköğretimde Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Ders Konularının Öğretimi” üzerine adlı çalışmasında Emiroğlu (2002) öğretimin ritmini ayarlayan ve öğrenciyi bu ritmin bir parçası kılan bu unsurların maharetle kullanılması öğrenmeyi kolaylaştıracağını ve üst seviyede öğrenmede etkili olacağına işaret etmektedir.

Bu doğrultuda;

8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük öğretim programında derste mektup kullanımına yönelik etkinlik örneklerine yer verilmeli,

Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde mektup kullanılmasının öğrencinin başarısı ve tutumuna mektup kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına etkisini ele alan bilimsel çalışmaların yaptırılması,

Okul kütüphanelerinde öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde yararlanabilecekleri birincil kaynakların yer aldığı bölümlerin ve Web arşivlerin hazırlanması,

Dersin öğretim programı doğrultusunda mektupların ders kitaplarında mektuplara daha fazla yer verilmesi,

Araştırmacıların bu araştırmayı bir devlet okulunda daha büyük sayılı gruplarla yapabilmeleri ve dersin öğretmenlerinin derslerinde mektup kullanımına yönelik görüşlerinin öğrenilmesine yönelik çalışmalar, uygulamaya yönelik öneriler arasında yer almaktadır.

Kaynakça

- Acun, İ. (2006). Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde bilgi ve iletişim teknolojilerinin etkili kullanımı. *Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi* içinde (s. 151-163). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Alabaş, R. (2007). *İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde kanıt temelli öğrenme modeli: Bir eylem araştırması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Altıkulaç, A. (2014). *Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde hatıratların kullanımının öğrenme sürecine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aslan, S. (2012). *8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi kavramlarının öğretiminde bulmacaların öğrenci başarısına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Ata, B. (2002). Tarihsel derslerinde “dokümanlarla öğretim yaklaşımı”. *Türk Yurdu*, 175, 80-86.
- Ata, B. (2006). İlköğretim 8.sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin taslak programının geliştirilmesinde karşılaşılan sorunlar. *Türk Eğitim Sisteminde Atatürkçülük ve Cumhuriyet Tarihi Öğretimi* içinde (s. 121-131). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Bayraktaroğlu, N. (2013). *Tarihimizdeki muhteşem mektuplar*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Bayram, B. (2015). *8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde, harita üzerinde oynanan kutu oyunları kullanımının öğrenci ders başarısına ve hatırda tutma etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Bingöl, M. (2009). *İlköğretim 8. Sınıfta okutulan Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretimi, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri (Ağrı Örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (21. bs.). Ankara: Pegem A Akademi Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (1994). *Research design: Qualitative & quantitative approaches*. London: Sage Publications Ltd.
- Crook C. ve Garratt, D. (2005). The positivist paradigm in contemporary social science research. B. Somekh ve C. Lewin (Ed.), *Research methods in the social sciences* içinde (s. 207-215). London: Sage Publications Ltd.
- Çençen, N. (2010). *11. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde tarih öğretmenlerinin “edebi ürün” kullanımına ilişkin görüşleri* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirezen, R. (2014). *8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde yeni yaklaşımlar dikkate alınarak hazırlanan etkinliklerin öğretmen ve öğrenci açısından incelenmesi (eylem araştırması)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Dinç, E. (2012). *Tarih öğretiminde yazılı kaynakların kullanımı, tarih öğretiminde öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Pegem A Akademi Yayıncılık.
- Doğan, Y. (2007). *Sosyal Bilgiler öğretiminde tarihsel yazılı kanıtların kullanımı* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Doğan, Y. ve Dinç, E. (2007). Birinci elden tarih kaynaklarının Sosyal Bilgiler ve Tarih derslerinde internet üzerinden kullanımı: ABD ve İngiltere’den uygulama örnekleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(2), 195-220.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Emiroğlu, G. (2002). *İlköğretimde Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ders konularının öğretimi üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Frendo, H. (2003). Yeni bir tarih, Avrupa'yı geçmişinden kurtarabilir mi?. *Tarih öğretiminde çoğulcu ve hoşgörülü bir yaklaşıma doğru içinde* (s. 15-26). İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.
- Kaymakçı, S. (2013). Sosyal bilgiler ders kitaplarında sözlü ve yazılı edebi türlerin kullanım durumu. *D. Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 230-255.
- Kaymakçı, S. (2010). *Sosyal bilgiler öğretiminde çalışma yapıları kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve derse karşı tutumlarına etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Keleş, H. Ata, B. ve Köksal, İ. (2006). Tarihi dokümanla tarih öğretiminin lise öğrencilerinin başarısına etkisi. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 99-112.
- Koçak, Y. (1999). *İlköğretim sosyal bilgiler dersinde Milli Mücadele dönemi'nin öğretimi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- McCormick, T. M. (2004). Letters from Trenton. 1776: Teaching with primary sources. *Social Studies And The Young Learner*, 17(2), s. 5-12.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2010). *İlköğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi 8. Sınıf Öğretim Programı*, Ankara. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> adresinden erişildi.
- Murphy, J. (2005). *100 ideas for teaching history*. Continuum, London-New York.
- Musbach, J. W. (2001). Using primary sources in the secondary classroom. *OAH Magazine of History*, 16(1), 30-32.
- Sarıyıldız, E. (2012). *İlköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programı kapsamındaki "çağdaş Türkiye yolunda adımlar" ünitesinin ilk beş kazanımında yer alan kavramları anlama ve edinme durumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Sipahi, B., Yurtkoru, E. S. ve Çinko, M. (2010). *Sosyal bilimlerde SPSS'le veri analizi*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Stradling, R. (2003). *20. yüzyıl Avrupa tarihi nasıl öğretilmeli* (A. Ünal, Çev.). İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.
- Successfulteaching. (2008). <http://blogspot.com/2008/09/letter-to-someone-in-history.html> adresinden erişildi.
- Şimşek, A. (2006). Tarihsel romanın eğitimsel işlevi. *Bilgi Dergisi*, 37, 65-80.
- Tezbaşaran, A. A. (2008). *Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzu*. https://www.academia.edu/1288035/Likert_Tipi_%C3%96l%C3%A7ek_Haz%C4%B1rlama_K%C4%B1lavuzu adresinden erişildi.
- Thirteen. (2009). <http://www.thirteen.org/edonline/teachingheritage/lessons/lp1/index.html> adresinden erişildi.
- Tüzün, H. (2008). *İlköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında (Meb Yayınları) Atatürkçülük bölümünün görsel materyallerle öğretilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, A. (2016). *Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi Ve Atatürkçülük dersine karşı tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.